

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XIII. De auaritia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

QVAEST. XIII. DE AVARITIA, ART. I.

QVAESTIO XIII.
De avaritia.

In quatuor articulos diuisa.

- ¶ Primo enim quaeritur, Vtrum avaritia sit vitium speciale.
- ¶ Secundo, Vtrum avaritia sit peccatum mortale.
- ¶ Tertio, Vtrum sit vitium capitale.
- ¶ Quarto, Vtrum mutare ad v'suram sit peccatum mortale.

Vtrum avaritia sit vitium capitale.

ARTICVLVS PRIMVS.

QVAESTIO est de avaritia. Et primo quaeritur, vtrum sit vitium speciale. & videtur qd no. Omne enim vitium speciale habet materiam specialem, quia semper in moralibus spes determinatur fm obiecta: sed avaritia no het materiã specialem, sed generale. Dicit. n. Aug. 3. de lib. arb. avaritia, quæ Græce philargyria dicitur, non in solo argēto vel nummis. sed in omnibus rebus quæ inordinate cupiuntur, intelligenda est, vbiunque omnino plus vult quiquam quàm satis est. ergo avaritia non est speciale peccatum.

Lib. 3. c. 17. circa mediū tom. 1.

Homil. 16. in Euang. inter prim. & med. dnm.

In post. prædicam. c. habere, tom. 1.

Lib. 3. cap. 8. tom. 5.

Lib. 11. c. 11. tom. 3.

Li. 1. de lib. arbit. o. vlti.

Lib. 3. c. 19. tom. 1.

Lib. 11. c. 15.

Homil. 15. in Matthe. inter princip. & mediū to. 2.

¶ 2 Præ. Id quod cōtinet sub se diuersa genera peccatorum, no est speciale peccatum: sed avaritia cōtinet sub se diuersa genera peccatorum. Nam etiam inordinatus excellentia. Dicit enim Gregor. in homil. super. Ductus est Iesus &c. Avaritia non solum pecuniæ est, sed etiam altitudinis, cum supra modum sublimitas ambitur. ergo avaritia non est speciale peccatum.

¶ 3 Præ. Tullius dicit, quod avaritia est immoderatus amor habendi: sed omnia quæ ad nos pertinent, habere dicimur, & partes nostræ substantiæ, & qualitates, & quantitates, & exteriora accidentia, vt dicit Philo. in prædicamentis. ergo avaritia non est speciale peccatum.

¶ 4 Præ. Omne peccatum speciale het aliud pōtū sibi oppositum, vt dicitur in 2. Ethic. Sed avaritia no het aliquod peccatum sibi oppositū, vt patet p Philo. in 5. Ethic. ergo avaritia non est speciale peccatum.

¶ 5 Præ. Illud quod se habet ad omnia genera peccatorum, non videtur esse speciale peccatum: sed avaritia se habet ad omnia genera peccatorum. Dicitur enim 1. ad Timot. vlt. Radix omnium malorum est cupiditas: per quam avaritia intelligitur, vt August. dicit 1. super Gene. ad literam, ergo avaritia non est speciale peccatum.

¶ 6 Præ. Si avaritia sit speciale peccatum, hoc maxime erit in quantum avaritia est inordinatus appetitus pecuniarum: sed hoc et modo avaritia est peccatum generale, quia oē peccatum est p. cōuersionē ad commutabile bonum, vt Aug. dicit. Bona autem temporalia fere omnia per pecuniam possunt acquiri, fm illud Eccles. 10. Pecuniæ obediunt omnia. ergo avaritia nullo modo est speciale peccatum.

¶ 7 Præ. Nullum speciale peccatum cōtrariatur diuersis virtutibus, eo qd vni vnum est contrarium, vt dicitur in 10. Meta. sed avaritia contrariatur diuersis virtutibus: cōtrariatur enim charitati, vt Aug. dicit sup Gene. ad literam: contrariatur etiam liberalitati, secundum quod communiter dicitur: contrariatur etiam iustitiæ secundum qd est specialis virtus, vt dicit Chryso. exponēs illud Mat. 5. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. Iustitia enim dicit vel vniuersalē

virtutem, vel particularem avaritiæ contrarium: ergo avaritia non est speciale peccatum.

¶ 8 Præ. Avaritiæ proprium est, ut retineat non tenenda; sed spiritualia sunt specialiter non tenenda, quia communicata no minuuntur, sed crescunt: ergo avaritia est circa spiritualia bona. Manifestum est autem quod est circa bona corporalia. ergo avaritia uersaliter circa omnia bona. Non ergo est vitium speciale: sed generale.

SED CONTRA. Nullū generale diuiditur contra specialia: sed avaritia diuidit cōtra specialia peccata. Greg. enim 5. 1. moral. distinguit avaritiã contra alia vitia capitalia. Gene. etiã 3. in glo. dicitur, quod diabolus tentauit primū hominē de gula, superbia & avaritia, & sic avaritia contra alia peccata diuiditur. ergo avaritia est speciale peccatum.

¶ 2 Præ. Speciali uirtuti peccatū speciale cōtrariatur: sed avaritia cōtrariatur iustitiæ fm qd est virtus specialis, ut patet per auctoritatem Chrysostomi inductam. ergo avaritia est peccatum speciale.

¶ 3 Præ. Radix habet rōnem principii: sed principium distinguitur ab his, quorum est principium: quia est principium uel causa sui ipsius. Cū ergo avaritia sit radix omnium malorum, ut Apost. dicit, videtur qd avaritia sit peccatum distinctum ab aliis peccatis. & ita non est generale peccatum: sed speciale.

RESPON. Dicendū, qd avaritia fm qd est appetitui nominis impositione, significat inordinatam cupiditatem pecuniarum. Dicit enim auarus quatuor avaris, ut Iulianus dicit in li. Etymo. & huic conuenit qd in græco avaritia philargyria nominatur, quæ amor argenti, unde cum pecunia sit quædam avaritia specialis, avaritia v' fm primam nominis impositionem speciale quoddam vitium esse, sed secundum quandã similitudinem ampliatum est hoc nomen ad significandum inordinatam cupiditatem quorumlibet bonorum, & secundum hoc avaritia est generale peccatum, quia in omni peccato est appetitui per appetitum inordinatum ad aliquid mutabile bonū, & ideo Aug. 11. super Genes. dicitur, qd est avaritia generalis, quia quædam aliquid plus quàm oportet, & est avaritia specialis uilitatis appellatur amor pecuniæ. Et huius definitionis rō est: quia cū avaritia sit inordinatus appetitus habendi, sicut hęc potest uno modo sumi: scilicet & alio modo specialiter, prout dicitur hęc definitionem de qua possumus quod volumus facere: etiam avaritia sumitur generaliter pro inordinato amore habendi quamcumque rem, & specialiter pro amore habendi possessiones, quæ oēs sunt in pecuniæ intelliguntur, quia eorum pretium pecunia mensuratur, vt Philo. dicit in 4. Ethic. sed peccatum virtuti opponitur, oportet considerari circa possessiones uel pecunias constitit & liberalitas: aliter tñ. & aliter. Ad iustitiam autem tenet medium æqualitatis constituit in ipso possessis, ut. s. vnusquisque habeat quod sibi debet: liberalitas uero constituit medium in ipso avaritibus animæ: ut. i. vnusquisque non sit inordinator uel cupidus pecuniæ, & qd sit emulsius: cū delectatione vel sine tristitia, qd oportet, & oportet. Quidam ergo loquuntur de avaritia de opposito liberalitatis, & secundum hoc avaritia importat quendam defectū circa emulsius: cū avaritiam, & quendam superfluitatem circa occupationem & retentionem earum in superfluo amore pecuniæ. Philo. uero in 5. Ethic. loquitur de avaritia

sicut de opposito iustitia, & fm hoc avarus dicitur qui recipit vel retinet aliena contra debitum iustitia...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod August. ibi loquitur de avaritia communiter dicta, & similiter dicendum ad secundum.

AD TERTIUM dicendum, quod habere specialiter dicitur possessiones, quarum omnino Domini sumus...

AD QUARTUM dicendum, quod obiectio illa procedit de avaritia secundum quod opponitur iustitia...

AD QUINTUM dicendum, quod avaritia pertinet ad omnia peccata non sicut genus, sed sicut radix...

AD SEXTUM dicendum, quod quedam acquiruntur pecunia, quae sunt fm eandem rationem appetibilia...

AD SEPTIMUM dicendum, quod avaritia opponitur iustitiae & liberalitati...

AD OCTAVUM dicendum, quod spiritualia bona non sunt retinenda sed communicanda...

ARTICVLVS II.

Primum avaritia sit peccatum mortale.

SECUNDO quaeritur, utrum avaritia sit peccatum mortale, & videtur quod sic...

¶ 2 Præ. O peccatum quod contrariatur charitati, est mortale: quia per charitatem est vita animae...

num charitatis est cupiditas. ergo avaritia quae est idem cupiditas, est peccatum mortale.

¶ 3 Præ. 1. Ioan. 2. dicitur, Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo...

¶ 4 Præ. Illud quod contrariatur iustitiae, videtur esse peccatum mortale, eo quod iustitia habet rationem debiti...

¶ 5 Præ. Donum Dei est aliqd perfectius virtute: sed avaritia opponitur cuidam dono Dei...

¶ 6 Præ. Peccatum mortale est auersio a bono incommutabili, & conuersio ad commutabile bonum...

¶ 7 Præ. Illud quod deprimit mentem ad terrena, ut ad superiora non possit surgere, videtur esse peccatum mortale...

¶ 8 Præ. Insanabilitas est conditio grauissimi peccati: Nam peccatum in spiritu sancto, quod est grauissimum...

SED CONTRA est, quod dicitur 1. ad Cor. 3. super illud, Si quis edificauerit super hoc fundamentum...

¶ 2 Præ. Avaritia per diglitalitatem opponitur: sed per diglitalitatem ex genere suo non est peccatum mortale...

¶ 3 Præ. Ad avaritiam proprie pertinet superflua temporalia congregare: hoc autem non semper est peccatum mortale...

¶ 4 Præ. Non accipere aliena videtur esse laudabile: sed quandoque avari nolunt accipere aliena...

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, avaritia dicitur dupliciter...

¶ 1 Præ. O peccatum quod contrariatur charitati, est mortale: quia per charitatem est vita animae...

¶ 2 Præ. Illud quod deprimit mentem ad terrena, ut ad superiora non possit surgere, videtur esse peccatum mortale...

¶ 3 Præ. Insanabilitas est conditio grauissimi peccati: Nam peccatum in spiritu sancto, quod est grauissimum...

¶ 4 Præ. Non accipere aliena videtur esse laudabile: sed quandoque avari nolunt accipere aliena...

¶ 5 Præ. Peccatum mortale est auersio a bono incommutabili, & conuersio ad commutabile bonum...

¶ 6 Præ. Donum Dei est aliqd perfectius virtute: sed avaritia opponitur cuidam dono Dei...

¶ 7 Præ. Illud quod contrariatur iustitiae, videtur esse peccatum mortale, eo quod iustitia habet rationem debiti...

¶ 8 Præ. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo: sed avaritia contrariatur charitati...

¶ 9 Præ. Est panis famelici quem tu tenes, nudi tunica quam conferuas, indigentis argentum, quod possides...

Basil. ferm. ad diuites avaros sup illud Luc. 12. dicitur horrea mea, id est Ambros. in ferm. 81. declinando ad finem. Ex his quae in illo ca. sparsim ha. Glo. ordin. id est collegit.

Li. 4. c. 1. non multa peul a si. tom. 5.

Et Aug. 1. li. de file & operic. 16. au te med. 40. 4.

Li. 4. c. 1. non temote a si. tom. 5. 2. q. 118. art. 4. art. p. ced. q. ced. ar. 3. & locis ibi citatis.

Li. 1. cap. 1. a med. tom. 5.

tale. Si autem loquamur de amore & desiderio stri-
cte, sic avaritia semper est peccatum mortale. Cum
enim amor & desiderium sit boni, bonum autem
proprie & principaliter sit finis, id autem quod ad
finem ordinatur, non habeat per se rationem boni
nisi propter ordinem finis: inde est quod amor &
desiderium proprie & principaliter est finis, secun-
dario autem eorum quae sunt ad finem. Si ergo aua-
ritia dicatur amor & desiderium temporalium bo-
norum, ita quod in eis finis constituatur, avaritia
semper erit peccatum mortale. Converti enim ad
bonum creatum sicut ad finem, facit auersionem ab
incomutabili bono, quod debet esse ultimus finis,
eo quod non possunt esse plures ultimi fines. Si vero
avaritia dicatur inordinatus amor, vel desiderium
rerum huius mundi communiter loquendo, sic non
semper avaritia est peccatum mortale: quia ut habe-
tur in gl. 1. ad Corin. 3. super illud, si quis superadifi-
cat &c. quidam adhuc amant secularia, & negotijs
terrenis implicati sunt: ita tamen ut cor eorum non
recedat a Christo, & nihil Christo proponant.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Apostolus non dicit,
quod omnis avarus simpliciter non habeat partem in regno
Christi & Dei: sed addit quod est idolorum servitus.
Illa enim avaritia a regno Christi & Dei excludit,
quae comparatur idolatriae, eo quod honor Deo debitum
exhibet creaturae, in quantum in temporalibus bo-
nis finem constituit, quod soli Deo debetur.

AD SECUNDUM dicendum, quod cupiditas extinguens
charitatem, est illa quae finem constituit in tempo-
ralibus bonis. Illa autem quae in eis finem non con-
stituit, quamuis superexcedat debitum modum, non
extinguit charitatem: sed impedit eam in suo actu,
& per hoc patet solutio ad tertium.

AD QUARTUM dicendum, quod obiectio illa procedit
de avaritia secundum quod opponitur iustitiae: non tamen
iustitiae opponitur. potest enim contingere quod aliquis il-
liberalis est in hoc, quod non dat quod laudabile esset
dare, quod tamen dare non est debitum: vel quia etiam
illa quae dat, cum tristitia & parcitate dat. Basil. autem
loquitur in casu illo, quando aliquis tenetur bona
sua pauperibus erogare, puta, cum ei superfluum sit,
secundum illud Luc. 11. Quod superest, date elemo-
synam. & talis est avaritia contrariatur pietati, ut
glossa ibidem dicit. Unde patet solutio ad quintum.

AD SEXTUM dicendum, quod ratio illa procedit de
avaritia secundum quod finem in temporalibus bonis
constituit, & similiter dicendum ad septimum.

AD OCTAVUM dicendum, quod alio modo est insa-
nabilis avaritia, & alio modo, peccatum in spiritu
sanctum. peccatum enim in spiritu sanctum dicitur esse
insanabile ex perfecta inhaesione voluntatis ad pec-
catum. Qui enim peccat per ignorantiam, non eligit
peccatum nisi per accidens. Eligit enim, id quod est
peccatum quod tamen nescit esse peccatum. Qui vero
peccat per infirmitatem, eligit quod est peccatum
per se: sed tamen ex causa de facili transiente. sicut per
impetum passionis: sed ille qui ex certa malitia peccat,
eligit peccatum ut secundum se appetibile, & ideo
talis insanabilitas pertinet ad gravitatem peccati: sed
avaritia dicitur esse insanabilis propter conditionem
subiecti, quia humana vita continue vergit in defe-
ctum. Omnis autem defectus incitatus est ad aua-
ritiam, propter hoc enim temporalia bona quaeruntur,
ut subveniatur defectibus praesentis vitae.

Ad id vero quod primo in contrarium obiicitur,

dicendum, quod obiectio illa procedit de avaritia
secundum quod constituit finem in bonis tempo-
ralibus, quae inordinate amat vel cupit.

AD SECUNDUM dicendum, quod avaritia secundum
liberalitatem magis opponitur virtuti liberalitatis
prodigalitati, ut Philo. probat in 4. Ethic. Et ita pro-
digalitas non ita de facili est peccatum mortale, sicut
cut illiberalitas vel avaritia.

AD TERTIUM dicendum, quod congregare tempora-
lia bona contra iustitiam, semper est peccatum mor-
tale. unde dicitur Abacuch 2. Vae ei qui multiplicat
non sua. Similiter etiam congregare tempora-
lia bona, etsi non sit contra iustitiam, constituit tamen
in eis finem, est peccatum mortale.

AD QUARTUM dicendum, quod non accipere aliquid
secundum se consideratum, non habet rationem peccati:
sed non accipere ea quae ab aliis dantur sub hac
intentione ne ipsi aliis dare cogant, est vitiosum.

ARTICULVS III.

Vtrum avaritia sit vitium capitale.

TERTIUM quaeritur, utrum avaritia sit vitium capi-
tale. & videtur quod non, quia avaritia uno mo-
do liberalitati opponitur, ut dictum est: sed libera-
tas non est virtus principalis, ergo neque avaritia
vitium capitale.

¶ 2. Præter. Vitium capitale sicut supra dictum est, est
illud, ex quo alia vitia oriuntur secundum rationem capi-
talem: sed hoc non videtur avaritia competere, quia
pecunia quae est avaritiae materia, non habet ratio-
nem finis: sed semper appetitur, ut utile ad finem.

Philosophus dicit in 1. Ethicor. ergo avaritia non est
vitium capitale.

¶ 3. Præter. Vitium capitale est ex quo alia vitia
oriuntur: avaritia ex alijs vitijs oritur, dicitur enim Greg. 3. Mo-
nitiu, quod aliquando oritur per elationem, aut per
morem. Dum enim quidam deficere sibi ad vitam
necessaria timent, mentem ad avaritiam relaxant,
alii qui dum potentiores videri appetunt, ad aua-
ritiam rerum ambitum succedunt, ergo avaritia
non est vitium capitale.

SED CONTRA est, quod Greg. 3. Moralium
treatat avaritiam inter vitia capitalia.

RESPOND. Dicendum, quod avaritia inter vitia capi-
talia computari debet. Cuius ratio est, quia hoc
praedictum est, vitium capitale dicitur quod
aliquem principalem finem, ad quem nata sunt
multa ordinari, & sic secundum originem capi-
talis ex tali vitio multa alia oriuntur. Finis
totius humanae vitae est beatitudo, quam
appetitur: unde in quantum in rebus humanis
quid participans quancunque beatitudinis con-
tentionem, vere uel apparenter habet principalem
quandam in genere finium. Sunt autem tres
rationes felicitatis secundum Philosophum in 1. Ethicor.
sicut quoddam perfectum bonum, & per se iustitiam
& cum delectatione. In tantum autem aliquod
num videtur esse perfectum, in quantum ex
se quoddam principaliter appetibile, & secundum
hoc superbia uel inanis gloria ponitur vitium capi-
tale. In rebus autem sensibilibus maxima delectatio
est circa tactum in cibis & ueneris, & ideo per
luxuria ponuntur vitia capitalia. Sufficiens autem
temporalium bonorum maxime promittuntur, ut
ut Boetius dicit in 2. & 3. de Consol. unde et avaritia
est inordinatus appetitus diuitiarum, debet per
vitium capitale. Cuius ponit Greg. 3. Moralium

BR Augustin
lib. de fide
& operibus
cap. 16. ante
med. tom. 4.

In loco cita-
to in arg. 5.

ptem filias quæ sunt proditio, fraus, fallacia, pueria, inquietudo, violentia, & contra misericordiam obduratio: quarum distinctio sic accipi potest. Ad avaritiam enim pertinent duo; quorum unum est superabundare in retinendo, & ex hac parte ex avaritia oritur obduratio contra misericordiam, siue inhumanitas: quia videlicet obdurat eor suu avarus. Ne alicui misericorditer de rebus suis subveniat. Aliud autem ad avaritiam pertinens est, quod superabundat in accipiendo, & secundum hoc avaritia dupliciter considerari potest. primo quidem secundum quod est in corde avari, & sic ex ea oritur inquietudo: quia ingerit hominum sollicitudines & curas superfluas. Avarus enim non impletur pecunia, ut dicitur Ecclesiast. 5. Secundo vero considerari potest, prout est in executione operis, & sic in acquirendo aliena, utitur quicquid vi, & sic sunt violentia: quandoque autem dolo, qui quidem si fiat verbo, erit fallacia in simplici verbo, quo quis decipit alium ad lucrandum. In verbo uero iuramento confirmato, erit perjurium. Si autem dolo committatur in opere, sic in rebus quidem erit fraus, quam ad personas autem proditio: sicut patet de Iuda, qui propter avaritiam factus est proditor Christi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod virtus perficitur secundum rationem: vitium autem perficitur secundum inclinationem appetitus sensitivi. & ideo non oportet, quod dicitur principale vitium opponatur principali virtuti: quia secundum aliud attenditur principalitas in vitio, & virtute.

AD SECUNDUM dicendum, quod pecunia, etsi habeat rationem utilitatis: quia tamen habet rationem uniuersalis, eo quod pecunia obediunt omnia, sicut dicitur Eccle. 10. ex hoc ipso habet quandam similitudinem felicitatis, unde secundum hoc avaritia est vitium capitale, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod nihil prohibet vitium capitale, ex quo multa vitia ut plurimum oriuntur, quandoque etiam ab aliis vitijs oriri, ut supra dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Vitium mutare ad usuram, sit peccatum mortale.

QUARTO queritur, utrum mutare ad usuram sit peccatum mortale. Et videtur quod non nullum. enim peccatum mortale est concessum in lege diuina: sed dare mutuū ad usuram est concessum in lege diuina. Dicitur Deut. 23. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniā, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. ergo dare mutuū ad usuram non est peccatum mortale. Sed dicendum, quod hoc non est concessum illi populo, sed magis permissum propter eius duritiam, sicut & libellus repudiij.

¶ 2 Sed contra, illud quod permittitur tamquam malum, non reprobatur ut premium iustitiae: quod non promittitur ut premiū, inducitur ut bonum & desiderandum: sed dare mutuū ad usuram permittitur in lege Dei ut premium iustitiae. Dicitur Deut. 28. Fenerabis Gētibus multis & ipse a nullo fēnā accipies. ergo dare mutuū ad usuram, non est peccatum mortale.

¶ 3 Prætermittere consilium non est peccatum, quia ut dicitur 1. ad Corinth. 7. Mulier non peccat si nubat, quamuis consilium uirginitatis prætermittat: sed dare mutuū absque usura, ponitur inter consilia. Luc. n. dicitur. Diligite inimicos uestros, & benefacite iis qui oderunt uos, & date mutuū nihil inde sperantes. in quo phibetur usura, ut multi exponunt. ergo dare mutuū ad usuram, non est peccatum mortale.

¶ 4 Præter. Sicut homo habet dominium suæ domus, aut

equi, ita etiam habet dominium suæ pecuniæ: sed homo potest locare domum suam, aut equum pro pretio: ergo pari ratione potest homo accipere premium, pro pecunia quam mutuat.

¶ 5 Præter. Non videtur esse pactum illicitum, si aliquis ad hoc obligetur ad quod tenetur ex iure naturali: sed ex iure naturali tenetur homo ut aliquid recōpenset ei, quod sibi beneficium contulit. Ille autem qui pecuniā mutuat, aliquod beneficium conferat: subuenit enim necessitati indigentis. ergo si pro hoc beneficio aliquo certo pacto obligeretur cui mutuat ad hoc, quod aliquid sibi retribuatur, non videtur esse pactum illicitum.

¶ 6 Præter. Ius positium a iure naturali deriuatur, ut Tullius dicit in sua Rhetorica: sed ius civile permittit vsuras, ergo non est contra ius naturale dare mutuū ad vsuras. ergo non est peccatum.

¶ 7 Præter. Si dare mutuū ad usuram sit peccatum, oportet quod alicui virtuti opponatur, & cum in edicatione quadam consistat. si in mutuo, videtur maxime iustitiæ opponi, si peccatum sit. nam iustitia circa hominū edicationes consistit, ut dicitur in 5. Ethic. Sed iustitiæ non opponitur. Non enim potest dici quod ille qui soluit vsuras, iniustum patiatur. neque enim patitur iniustum a seipso, quia nullus sibi ipse facit iniustum, ut Philosophus probat in 5. Ethic. neque et ab alio, quia nullus patitur ab alio iniustum, nisi per dolum aut violentiam, quorum neutrum est in proposito: quia volens & sciens ille qui accipit mutuū, vsuras soluit. ergo nullo modo patitur iniustum. ergo nec vsurarium facit iniustum. non ergo peccat. Sed dicendum, quod est ibi violentum mistum, vult enim ille qui accipit mutuū, vsuras dare quasi coactus.

¶ 8 Sed contra, violentum mistum ibi habet locum ubi aliqua necessitas imminet, sicut patet in eo quod projicitur merces in mare, ne periclitetur navis: sed quicquid aliqui accipiunt mutuū ad usuram absque magna necessitate. ergo ad minus in tali casu concedere mutuū ad usuram, non est peccatum mortale.

¶ 9 Præter. Quilibet potest alienare illud, cuius est dominus: sed ille qui dat usuram, est dominus suæ pecuniæ quam vsurario dat. ergo potest eam alienare, & ita vsurarius qui recipit, potest eam licite retinere.

¶ 10 Præter. In contractu mutui duæ personæ cōeurrunt, scilicet debitoris & creditoris: sed creditor potest dimittere de eo quod sibi debetur. ergo & debitor potest absque peccato amplius dare.

¶ 11 Præter. Multo grauius est occidere hominem, quam accipere pretium pro pecunia mutuata: sed occidere hominem in aliquo casu licet. ergo multo magis dare pecuniā ad usuram in aliquo casu est licitum.

¶ 12 Præter. Illud ad quod homo se obligat, licite potest ab eo exigere: sed ille qui dat usuram, ad hoc se obligauit, quod mutuū accipiat. ergo licite vsurarius potest exigere.

¶ 13 Præter. Simonia committitur quocumque munus accipiatur siue a lingua, siue a manu, siue ab obsequio. si ergo accipere munus a manu pro pecunia mutuata, esset peccatum mortale, pari ratione etiam videretur, quod etiam quodcumque obsequium aliquis acciperet pro pecunia mutuata, esset peccatum mortale, quod videtur valde durum.

¶ 14 Præter. Duplex est interesse, quoddam quidem ex eo quod aliquid non adest: quia, si aliquis non acquisiuit quod acquirere potuisset, & ad hoc interesse non obligatur aliquis. Aliud est interesse ex eo quod aliquid abest: quia, si aliquid subtractum est alicui de hoc quod habebat, & de tali interesse nascitur obligatio: sed contingit quoadque quod ex pecunia mutuata aliquis damnif.

In lib. 2. de iniectione in fol. 5. ante finem libri.

Li. 5. c. 2. non procul a fin. & ca. 4. to. 5.

Lib. 3. c. ult. com. 5.

damnificatur in eo quod habebat. ergo videtur, qd possit p hoc interesse aliqd accipere absq; peccato.

¶ 15 Præf. Laudabilis vñ concedere alicui pecuniã pro aliqua utilitate, q̄ pro sola ostentatione: sed qñ aliquis concedit alicui pecuniam suam cã ostentationis, ut ille diuitem se demonstret, potest absque peccato pretium inde accipere, ergo multo magis, si pro aliqua necessitate pecuniam suam concedat.

¶ 16 Præf. Facta Christi nobis proponitur in sacra scriptura, ut ea imitemur, fm illud Ioan. 13. Exẽplũ dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis: sed Dominus de seipso dicit Luc. 19. Ego ueniens cum usuris exegissem illam. s. pecuniam mutuatam. ergo exigere usuras non est peccatum.

¶ 17 Præf. Quicumq; cõsentit alicui peccanti mortaliter, etiam ipse mortaliter peccat. Dicitur enim Roman. 1. quod digni sunt morte, non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. sed ille qui accipit mutuo pecuniam ad usuras, consentit accipienti usuras. Si ergo mutuate pecuniam ad usuras, est peccatum mortale, etiam accipere mutuo pecuniam sub usuris, erit peccatum mortale, quod per contrariam consuetudinem multorum bonorum falsum esse videtur.

¶ 18 Præf. Ille qui subministrat peccanti mortaliter, peccare videtur: sicut si quis mutualet arma furenti uel interficere uolenti. Si ergo usurarius mortaliter peccat mutuaens pecuniam ad usuras, vñ qd etiam illi qui apud eos deponunt pecunias, mortaliter peccent. Sed dicendum, qd si absque necessitate aliquis pecuniam accipiat mutuo sub usuris, aut apud usurarium deponat suam pecuniam, mortaliter peccat: si uero ex necessitate, a peccato excusatur.

¶ 19 Sed contra, necessitas accipiendi mutuum sub usuris, non p̄t esse nisi ad euitandum aliquod damnum temporale: sed pro nullo tẽporali damno debemus consentire, aut materiã ministrare alterius peccato, quia plus debemus diligere aiam proximi, quã omnia temporalia bona. ergo pro tali necessitate non excusantur prædicti a peccato mortali.

¶ 20 Præf. Maius peccatum vñ esse furtum, q̄ dare pecuniã mutuo ad usurã, q̄ illud est oino inuoluntarium, hoc autẽ est aliquo modo uoluntarium ex parte eius cuius pecunia accipitur: sed furtum aliqñ p̄t esse licitum, sicut patet de filijs Isracl, qui acceperunt ab Aegyptijs mutuo uasã quã non reddiderunt, ut dicitur Exod. 12. ergo multo magis mutuate pecuniam ad usurã, potest esse sine peccato.

SED CONTRA est, qd Greg. Nyssenus dicit, Maligñã fœnoris excogitationẽ, si q̄s appellaret furtum aut homicidiũ, non peccabit. nã quid refert suffocari pariete quemquã erepta possidere, an fœnorum necessitate possidere illicita? sed homicidium & furtum est peccatum mortale. ergo etiam dare pecuniam mutuo ad usurã, est peccatum mortale.

¶ 2 Præf. Si propositum in proposito, & oppositum in opposito, ut Philof. dicit: sed nõ dare pecuniam mutuo ad usurã, ducit hoies ad uitã. Dicitur enim Ezech. 18 qd qui usuras nõ acceperit, uita uiuet. & in Psal. 8. Qui pecuniam suam non dedit ad usurã, hic accipiet benedictionem a Domino. ergo accipere usurã ducit ad mortem, & auferit diuinam benedictionem. est ergo peccatum mortale.

¶ 3 Præf. Omne quod est cõtra præceptum legis diuinã, est peccatũ mortale: sed dare pecuniã ad usurã est contra præceptum legis diuinẽ. Dicitur enim Exod. 22. Si pecuniã tuam ad usurã dederis popu-

lo meo pauperi, qui habitat tecũ. non urgetur quasi exactor, nec usuris opprimes. ergo dare pecuniã mutuo ad usurã, est peccatum mortale.

RESPOND. Dicendum, qd dare pecuniam mutuo ad usurã, est peccatũ mortale. Nec ideo est peccatum, quia est prohibitũ, sed potius ideo est peccatum, quia est fm se peccatum. est enim cõstitutum naturalem, & hoc patet si quis recedat a usurã rationẽ. Dicitur enim usura ab usure pro vsu pecuniã pretium quoddam accipitur. Est autem considerandum, qd diuersarum rerum diuersus usus. Quaedam enim sunt quarum usus est cõstitutio substantiã ipsarũ rerũ, sicut proprius usus est ut bibatur, & in hoc consumitur uini substantia & similiter pprius usus tritici aut panis est ut edatur, qd est consumptio ipsius tritici uel panis etiã proprius usus pecuniã est ut expẽdatur pro mutatione aliarũ rerũ. Sunt enim in cõmutata cõmutacionis gratia, ut Philof. dicit in 7. Quodã uero res sunt quarum usus non est cõstitutio substantiã ipsarũ, sicut usus domus est habitatio: non est autem de ratione in habitationis domus dirimatur. si autẽ contingat qd domus habitado in aliquo melioretur uel deterioretur, est per accidens: & idem est dicendum de ecclesiã, & alijs huiusmodi. Quia ergo huiusmodi non consumuntur per usum per se loquẽdo

seorsum potest concedi aut uendi aut recipi ipse usus, uel simul utrumque. potest enim aliquid habere domum retinendo sibi usum domus ad pupus, & similiter potest aliquid uendere usum retinendo sibi proprietatem & dominium domus in illis rebus quarum usus est consumptio est aliud usus rei quã ipsa res. unde cuiusmodi ceditur usus talium rerum, conceditur etiam usum rerum dominium, & e conuerso. Cum autem aliquis pecuniam mutuat sub hoc pacto, quod restituatur sibi pecunia integra, & ulterius usus pecuniã uult certum pretium habere, manifestum est qd vendit seorsum usum pecuniã: & ipsa pecuniã substantiam. usus autem pecuniã, ut dictum non est aliud quã eius substantia, unde uendit id, quod non est: uel uendit idem bis, ipsam substantiam, cuius usus est consumptio eius, & hoc manifeste cõtra rõnem iustitiã naturalis. unde dare pecuniam pro usura, est secundum se peccatum mortale, & eadem ratio est de omnibus alijs quarum substantia per usum consumitur: sicut in uino, tritico, & alijs huiusmodi.

AD PRIMUM ergo dicendũ, qd accipere ab extraneis nõ fuit cõcessum iudeis, quia sed pmissum, ut si pro hoc non punirentur pporali. Cuius quidẽ permissiois fuit rõ, quia erant ad auaritiã, unde permissum fuit eis malũ. Accipere usuras a Iudeis Deum esse minus: sed postmodum p Prophetã admoniti ut totaliter ab usuris abstinerent, ut patet per ritates in contrarium inductas.

AD SECUNDUM dicendũ, qd fœnerare quã accipit p mutuate, ut patet Eccl. 29. Multi uerũ sa nequitia non fœnerati sunt, i non mutuaens. Mutuate autẽ pertinet ad eum qui superabundat & ideo quod dicitur, fœnerabis, intelligendum est mutabis: ut per hoc detur intelligi, quod intermutuarent temporalibus bonis, qd ipsi alius peccatum mutuaens

s. lib. cap. 3. a medio ce. 1.

mutuare, & a nullo mutuum indigerent accipere.

AD TERTIUM dicendum, qd fm superficiē litera euangelii potest esse sensus, qd dare mutuum sic cōsilium, sed si detur mutuū, qd detur absq; spe usurarū lucri, hoc est præceptum. & quantum ad primū ponitur cum consiliis. Vel potest dici, qd quaedam sunt fm rei veritate præcepta vel prohibitiones, quæ tamen sunt supra præcepta secundum Pharisæorum intellectum: sicut Dominus Matt. 5. Super hoc præceptū, Nō occides, quod Pharisæi intelligebant de homicidio exteriori, Dominus superaddidit Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. & hoc modo, quantum ad Pharisæos existimantes non esse prohibitam uniuersaliter pecuniā ad usuram dari, ponitur inter consilia, ut detur mutuum absq; spe usurarū lucri. Vel potest dici, quod nō loquitur ibi de spe usurarū lucri: sed de spe quæ ponitur in hoīe. Non enim debemus bonā nō ita facere, sperantes ab homine retributionem, sed a solo Deo.

AD QUARTUM dicendū, qd quidā dicit qd domus & equus deteriorantur per usum, & ideo pro recōpensatione potest aliquid accipi, pecunia autē non deterioratur, sed ista rō nulla est, quia fm hoc aliq; nō posset iuste accipere maius pretium pro domo sua locata, quā domus inde deterioretur. Est ergo dicendū, qd uenditur ipse usus domus licite: non autem pecuniā propter rationem supradictam.

AD QUINTUM dicendū, qd sicut Philo. dicit in 9. Ethic. recōpensatione beneficii acceptialiter fit in amicitia utilis, & aliter in amicitia honesti, quia in amicitia utilis est mensuranda recōpensatione secundum utilitatem quā consecutus est ille, qui beneficium accipit: in amicitia autem honesti est recōpensatione mensuranda secundum affectum eius, qui beneficium dedit. Obligare autem ex certo pacto ad beneficium recōpensandum, non competit amicitie honesti, quia in tali amicitia amicus beneficium affectum amici incilnat, ut sibi gratis & liberaliter recōpenset cum oportunitas fuerit: sed obligare certo pacto ad recōpensandum beneficium, est proprium in amicitia utilis: & ideo nō debet obligari ad plus reddēdū, quā accepit. Non autē est aliquis aliquid plus accepit quā ipsam quantitatē pecuniæ, quia eius usus, qui est pecuniæ consumptiuus, nō est aliud q̄ ipsa pecuniā: & ideo nō debet ad plus obligari, quā ad restituendum pecuniā.

AD SEXTUM dicendū, qd ius positiuū principaliter intēdit bonum cōe multitudinis, contingit autem quandoque qd si impediatur aliquod malum, prouenit maximum detrimentum cōmunitati, & ideo quādoque ius positiuū p̄mittit aliquid dispensatiue, non quia sit iustum id fieri: sed ne cōmunitas maius incōmodum patiatur: sicut etiā Deus aliqua p̄mittit mala fieri in mundo, ne impediatur bona, quæ ex his malis ipse elicere nouit, & hoc modo ius positiuum permisit usuras propter multas commo ditates, quas interdum aliqui consequuntur ex pecuniā mutuata, licet sub usuris.

AD SEPTIMUM dicendū, qd iste qui dat usurā, patit iniustū nō a seipso, sed ab usurario, qui licet nō inferat ei uolentiā absolutam, infert tamen ei quādam uolentiā mistam, quia, si necessitatem habēt accipere mutuum, grauem conditionē imponit, ut si plus reddat, quā sibi præsteretur, & est simile si quis alicui in necessitate constituto, uenderet rē aliquā multo amplius, quā ualeret. Esset enim iniusta uenditio, sicut & usurarū mutuatō est iniusta.

AD OCTAVUM dicendum, qd duplex est necessarium, ut dicitur in 7. Meta. Quoddam quidem sine quo res non potest esse, sicut cibus est necessarius: quoddam uero est necessarium sine quo res quidē potest esse: non tamen ita bene & commode & secundum hoc omnia utilia necessaria dicuntur. Semper autem ille qui mutuum accipit, patitur necessitatem, vel primo vel secundo modo.

AD NONUM dicendum, quod ille qui dat pecuniā suam usurario, non dat simpliciter uoluntarius: sed quodammodo coactus, ut dictum est.

AD X. dicendū, qd sicut creditor licite potest minus accipere sua propria uoluntate, ita ē debitor potest sua propria uoluntate amplius dare, & ille cui dat, licite recipere: sed si hoc deducatur in pactum mutui, pactum est illicitum, & illicita est acceptio.

AD XI. dicendū, qd occidere non est cōmuniter contra Deum, ut nec mutuare, & utrumq; potest bene & male fieri: sed occidere innocentem, importat determinationem mali, & hoc nunquam potest bene fieri, sicut nec dare mutuum ad usuram.

AD XII. dicendum, qd quando obligatio est licita, licite potest exigi ab homine id ad quod se obligauit: sed ipsa obligatio usuraria est naturaliter iniusta. unde non potest usurarius licite exigere id, ad quod alium illicite obligauit.

AD XIII. dicendum, qd munus aliquod uel a manu, uel a lingua, uel ab obsequio, potest usurarius sperare ex mutuo quod concedit, dupliciter. Vno modo, quasi debitum ex quadā obligatione tacita uel expressa: & sic quodcunq; munus speret, illicite sperat. Alio modo, potest aliquod munus sperare, non quasi debitum, sed quasi gratuitum, & absq; obligatione præstandum: & sic licite potest ille qui mutuat, sperare aliquod munus ab eo cui mutuat: sicut qui facit seruitium alicui, cōfidit de eo, ut amicaliter suo tēpore seruitium faciat. Alia tamen ratio est de simoniaco, & de usurario, quia simoniacus non dat id quod est suum, sed id quod est Christi, & ideo nō debet sperare aliquam recōpensationem sibi fidam, sed solum honorē Christi, & utilitatem ecclesiæ: sed usurarius nihil alteri præstat, nisi quod suum est: unde potest aliquam amicabilem recōpensationem sperare per modum prædictum.

AD XIV. dicendum, qd ex pecuniā mutuata potest ille, qui mutuat, incurere damnum rei iam habitæ dupliciter. Vno modo, ex quo non redditur sibi pecuniā statuto termino, & in tali casu ille qd mutuum accepit, tenetur ad interesse. Alio modo, infra tempus deputatum, & tunc non tenetur ad interesse ille, qui mutuum accepit. Debat enim ille qd pecuniā mutuaui, sibi cauissē, ne detrimentum incurreret. Nec ille qui mutuo accepit, debet damnum incurere de stultitia mutuantis. Et est etiam simile in emptione. Qui enim emit rem aliquam, tantum pro ea iuste dat quantum ualeat: nō autem quantum ille qui uendit, ex eius carentia damnicatur.

AD XV. dicendum, qd sicut Philo. dicit in 1. Politic. duplex usus potest esse alicuius rei. vnus proprius & principalis alius secundarius & cōmunis. sicut calcementi pprius & principalis usus est calcatio, secundarius autem cōmutatio. Pecuniæ autem eonuerso principalis usus est cōmutatio (propter hanc enim pecuniā facta est) secundarius autē uis pecuniæ potest esse quicūq; alius, pura, qd ponatur in pigrore, uel quod ostēretur. Commutatio autem est usus quasi cōsumens substantiā rei commutatē in quantum

lib. 5. eam. 6. com. 5.

In solur. ad 7. argum.

In istamet solur.

Li. 1. ca. 6. nō loq̄e a prim. com. 5. et 3. de anima in illius te. 2.

quantum facit eam abesse ab eo qui commutat. & ideo si quis pecuniā suam alteri concedat ad vsum cōmutationis, qui est proprius pecunię, & pro hoc vfu pretium aliud quærat vltra sortem, erit contra iustitiā. Si vero aliquis concedat alteri pecuniā suam ad vsum alium quo pecuniā nō consumitur, erit eadē ratio quæ est de rebus illis quæ ipso vfu nō consumuntur, quæ licite locantur & conducuntur. vnde si quis pecuniā signatā in saculo concedat alicui ad hoc qd ponat eā in pignore, & exinde pretium accipiat, nō est vīura, quia nō est ibi cōtractus mutui: sed magis locatio & conductio, & eadem est ratio si quis concedat alteri pecuniā ad vsum ostentationis: sicut econuerso, si quis concedit alteri calcementa ad vsum cōmutationis, & ex hoc aliud pretiū quæret vltra calcæorum valorem, esset vīura.

Ad xv. dicendū, qd vīura ibi metaphoricè dicitur superexcrefcere spiritaliū bonorū, quas Deus requirit a nobis pp nostram vtilitatem. Ex metaphoricis aut locutionibus nō pot argumentatio trahi.

Ad xvii. dicendū, qd aliud est cōsentire alicui in malitia, aliud est vti malitia alicuius ad bonum. Ille enim alicui in malitia cōsentit, cui placet vt ille malitiā exerceat, & ad hoc forte eū inducit & hoc semper est peccatum. Vtitur autē malitia alicuius, qui hoc qd aliquis malū facit, retorquet ad aliquod bonum, & sic et Deus vtitur peccatis hominum, ex eis eliciens aliquod bonum. Vnde & homini licet vti peccato alterius in bonum, & hoc patet per Aug. qd Publicolæ quærenti vtrum liceret vti iuramento eius, qd per falsos Deos iurat, in quo manifeste peccat, respondit qd qui vtitur fide illius quem constat iurasse p Deos falsos, & hoc non ad malum, sed ad bonum, non peccat o illius se associat, quo p dæmonia iuravit: sed pacto bono eius, quo fidē seruauit. Si cui tamen placeret qd alius p falsos Deos iuraret, & ad hoc eum induceret, peccaret. Similiter dicendum est in proposito, qd si aliquis propter aliquod bonum vtatur malitia usurarij, accipiens ab eo mutuum ad usurā, non peccat: si vero persuaderet qd mutuarer suam pecuniā ad usurā ei, qui mutuari ad usuram paratus non esset, absq; dubio in omni casu peccaret, tanquam peccanti cōsentiens.

Ad xviii. dicendum, qd si quis ea intentione pecuniā alicui vsurario committeret, vt exinde lucrum vsurarium quæret, absq; dubio peccaret tanquam cōsentiens in peccatum. & idem videtur dicendum de eo qui concedit pecuniā suam scienter ei, de quo credit quod vtatur ea ad vsurarium lucrum, quod alias exercere non posset. Si vero aliquis pecuniā suam vsurario tradat aliās vsuras exercenti, non vt ille lucratur, sed propter suam necessitatem, magis vtitur malitia eius quā in peccatum ipsius cōsentiat, vel materiā peccandi ei tradat. & ideo hoc absque peccato fieri potest.

Ad xix. dicendum, qd pro nullo incommodo corporali vitando debet homo cōsentire in peccatū alterius: sed tamen pro aliquo incommodo vitando potest homo licite vti malitia alterius, vel materiā ei nō subtrahere, sed præbere. sicut si latro aliquem iugulare uellet, & ad vitandum mortis periculum aliquis latroni thesaurum suum diripiendum detegeret, non peccaret, exemplo illorum decem virorum, qd dixerunt ad Ismael, Noli occidere nos, quia habemus thesaurum in agro vt habetur Hierem. 41.

Ad xx. dicendū, qd hoc qd filij Israel vasa mutuo accepta asportauerunt, non fuit furtū, quia res illæ in

eorum dominium transferunt auctoritate eius est Dominus omnium.

QVAESTIO XIII.

De Gula.

In quatuor articulos diuisa.

- ¶ Primo enim quæritur, vtrum gula sit peccatum.
- ¶ Secundo, Vtrum gula sit peccatum mortale.
- ¶ Tercio, Vtrum conueniēter assignetur spēs peccati.
- ¶ Quarto, Vtrum sit vitium capitale.

G Vtrum gula semper sit peccatum.

ARTICVLVS PRIMVS.

VAESTIO est de gula, & primo quæritur vtrum gula semper sit peccatū. & dicitur qd non. Nullus enim peccat in eo quod vitare nō pot, vt Aug. dicit in libro de arb. sed gulā nullus vitare pot. Dicitur

Greg. in 30. Moral. qd per esum uoluptas necesse miscetur. Quid necessitas perat, & quid uoluptas suppetat, ignoratur, ergo gula non est peccatum.

¶ 2 Præter. Aug. dicit 10. Confes. Quis es Dominus aliquantulū extra metas necessitatis cibum non mutat: sed hoc ad gulā pertinet. gula ergo nō peccat. Non ergo gula est peccatum.

¶ 3 Præter. Aug. dicit in 2. de Lib. arb. quod dicitur in culpa est, ubi natura, & necessitas dominatur. Naturā gulæ natura & necessitas mouet, ergo quod gula non sit peccatum.

¶ 4 Præter. Sicut Philoso. dicit in 2. de Anima. Est appetitus cibi, ergo immoderata est appetitus moderatus appetitus cibi sumendi, in quo consistit ratio gulæ: sed non est in potestate nostra moderare esuriamus, ergo vitare gulam nostra potestate nostra. Non est ergo peccatum.

¶ 5 Præter. Aug. dicit 10. Confes. Hoc me bonum quem admodum medicamenta, sic alimenta carnis accedam: sed in sumptionem medicamentorum non ponitur aliquod peccatum, ergo vitare quod nec gula, quæ consistit circa sumptionem mentorum, sit peccatum.

¶ 6 Præter. Oē peccatum opponitur alicui vitari: ut extremū medio, ut patet per Philo. in 2. sed gula nō opponitur tēperantia: vel sobrietati: ut extremū medio, quia oporteret qd vitaretur per defectum sumptionis cibi, quod esse falsum: quia hoc pertinet ad abstinentiā in ieiuniis, & aliis huiusmodi. gula ergo non est peccatum.

SED CONTRA, Illud uidetur esse peccatum quod sicut p hostē a spiritali cōsuetudine impeditur sed gula est hōi, dicit enim Gregor. 30. Malum ad cōsuetudinem spiritalis agonis non affertur nō prius intra nosmetipsos hostis positus, quod delicit appetitus, domatur, ergo, gula est peccatum.

RESPONDEO. Dicendum, quod sicut Dionysius citat 4. cap. de diuin. nomi. Malum animæ est rationem esse, unde in quibuscumque cōtentione a regula rationis discedere, in his cōtentionibus peccatum. Nihil enim est aliud peccatum, quod actus inordinatus sive malus. Contingit autem regula rationis discedere, & in actionibus exterioribus & in interioribus animæ passionibus, & debent per regulam rationis ordinari.

D. 1327. Esitto. 154. nō multum gula a prin. tom. 1.